

FØR

La elevene sitte sammen i par og snakke om tittelen, «Sommerfuglhjerte»:

- Hva betyr ordet? Tenk at dere skal forklare ordet for en som holder på å lære seg norsk.
- «Sommerfuglhjerte» kan leses som en metafor. Hva er en metafor? Og hvilke betydninger kan denne metaforen ha?
- Hva tror dere en ungdomsroman med denne tittelen handler om?

Spleis to og to par og gi gruppene i oppgave å studere forsida:

- Hva ser dere på forsida og hvordan kan den bidra til å gi et inntrykk av hva og hvem fortellinga handler om?
- Hva tror dere det grå mønsteret nederst i høyre hjørne kan være? Hvilke assosiasjoner gir det dere?
- Hvem er avbildet, tror dere? Hvilken sinnstilstand tror dere personen er i?
- Passer tittelen med forsida? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- Liker du forsida på boka? Får du lyst til å lese utdraget?

Den på gruppa som hadde bursdag sist, kan lese ingressen for de andre:

- Gir forsida og tittelen mer eller mindre mening nå som dere vet hvem boka handler om?
- Hovedpersonen i denne teksten er lulesame. Vet dere noe om lulesamer fra før? Finn fem nye fakta om lulesamer på nettet.

Snakk sammen i full klasse:

- Utdraget har fått merkelappen «identitet». Hva er identitet? Hva er viktig for din identitet?
- Hvordan er disse stikkordene forbundet med identitet: nasjonalitet, familie, hjemsted, språk?
- Kan identitet være knyttet til hvilke mennesker vi har rundt oss? På hvilken måte? Hva kan skjer med identiteten vår når noen vi er glad flytter eller dør eller på annen måte ikke er der for oss lenger?

UNDER

Les utdraget høyt i klassen eller lytt til lydopptaket. Elevene bruker aktivt blyant, og skal streke under noe de legger merke til, liker, undrer seg over eller ikke forstår.

ETTER

Sett elevene sammen i grupper på tre eller fire, og la de snakke sammen om det de har notert seg i teksten, og deretter lese teksten en gang til. Målet med gruppesamtalen er å komme lenger inn i teksten, forstå mer eller ha flere spørsmål.

Elevene skal kort legge fram det de har notert seg i plenum. Alle elever må si én ting hver om teksten. Dette kan også være spørsmål. Snakk sammen i samla klasse, men uten at læreren kommer med «fasit». Det er viktig at alle opplever tankene og innspillene sine som relevante.

Forslag til spørsmål dere kan diskutere videre:

- Hva var forskjellen på «tsáhke» og «vájmmo»? Er det noen i klassen som har et lignende skille på sitt morsmål? Hvis dere skulle laget to ord for «hjerter» på norsk – hva skulle det vært? Hvordan kan vi fange forskjellen på norsk?
- Vilda kan ikke lulesamisk selv om hun er lulesame. I både Norge og Sverige er det mange samer som ikke kan snakke samisk. Hva kan være grunnen til dette?
- Hva skiller samisk kultur fra skandinavisk kultur? Er samer skandinaver? På hvilken måte? På hvilken måte er de en egen nasjonalitet?
- I utdraget opplever Vilda at bestefaren dør. Hvordan reagerer de ulike familiemedlemmene på hendelsen? Fins det ulike måter å sørge på?
- Vilda forteller bestevenninna som er på ferie om hva som har hendt, men er ikke fornøyd med svaret hun får. Hvordan ville dere svart på en sånn tekstmelding? Er det mulig å svare «riktig»? Hvordan er det mulig? Hvorfor er det ikke mulig?
- «Vilda kommer aldri til å lære seg det egentlige morsmålet sitt, familiespråket sitt. Áddjá tok det med seg i graven» Hva er grunnen til at Vilda opplever det på denne måten, tror dere? Tror dere hun har rett eller har hun andre muligheter?
- Helt på slutten av utdraget får Vilda mennen for første gang. Hva kan mennen symbolisere? Hvordan kan denne hendelsen henge symbolsk sammen med bestefarens død?
- Det er vanlig å si at ungdomstida er den tida hvor du skal «finne deg selv». Hva betyr det? Hvordan kan vi se at Vilda leter etter seg selv i dette utdraget?

Skriveoppgaver:

La elevene velge en av oppgavene under. I etterkant av skivinga kan de bruke kompisvurdering til å få tilbakemeldinger på førsteutkastet av teksten sin, slik at de kan forbedre den.

- Bruk utdraget som inspirasjon til å skrive ei novelle med sorg som hovedtema.
- Hvordan går det videre med Vilda? Skriv en tekst om Vilda ett år etterpå.
- Skriv et dikt om hvor vanskelig det kan være å finne seg selv.
- [Les artikkelen om Viviann](#) (denne finner du i den digitale versjonen av denne lærerveiledninga som ligger på foreningenles.no) og barna hennes. Skriv et leserinnlegg der du forsvarer lulesamiske barns rett til å lære sitt eget morsmål på skolen.

Langsvarsoppgave om lulesamer:

Framlegg til gjennomføring: 4 undervisningstimer. Her kan produktet for eksempel være podkast, framføring, veggavis, informasjonsfilm, artikkel.

1. **time:** Hva lurer elevene på når det gjelder lulesamer? Ha en klassesamtale eller gruppesamtale, der elevene snakker om hva de lurer på. Skriv alle spørsmålene ned og del lista med elevene. Ut fra denne lista kan elevene velge seg et spørsmål eller undertema de ønsker å jobbe videre med.

Om dere har tid kan elevene jobbe med å lage ei god problemstilling:

- Ei god problemstilling er kort og blir vanligvis formulert i ei setning og som ett enkelt spørsmål.
 - Den bør også være avgrenset, tydelig og mulig å svare på.
 - Bruk spørreord
2. **time:** Informasjonsinnhenting. Husk å være kildekritisk og vise til kildene dine.
 3. **time:** Jobbe videre med informasjonsinnhenting og ferdigstilling av produkt.
 4. **time:** Ferdigstilling og eventuelt framføring/innlevering.

Forslag til kilder og flere ressurser finner du i den digitale versjonen av denne lærerveiledninga, som ligger på foreningenles.no:

Kompetansemål:

Norsk

- lese skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samiske og andre språk, og reflektere over tekstenes formål, innhold, sjangertrekk og virkemidler
- sammenligne og tolke romaner, noveller, lyrikk og andre tekster ut fra historisk kontekst og egen samtid
- utforske og reflektere over hvordan tekster framstiller unges livssituasjon

- bruke kilder på en kritisk måte, markere sitater og vise til kilder på en etterrettelig måte i egne tekster
- bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner, samtaler, muntlige presentasjoner og skriftlige framstillinger om norskfaglige og tverrfaglige temaer
- informere, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål tilpasset mottaker og medium
- skrive tekster med funksjonell tekstbinding og riktig tegnsetting og mestre rettskriving og ordbøying på hovedmål og sidemål
- uttrykke seg i ulike sjangre og eksperimentere med sjangre på kreative måter
- bruke fagspråk og kunnskap om grammatikk, tekststruktur og sjanger i samtale om og bearbeiding av tekster

KRLE

- gjøre rede for og reflektere over samenes og andre urfolks religions- og livssynstradisjoner
- utforske andres perspektiv og håndtere uenighet og meningsbrytning
- reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til det å vokse opp og leve i et mangfoldig og globalt samfunn
- identifisere og drøfte etiske problemstillinger knyttet til ulike former for kommunikasjon

Samfunnsfag

- gjøre greie for fornorsking av samane og dei nasjonale minoritetane og uretten dei har vore utsette for, og reflektere over kva konsekvensar det har hatt og har på individ- og samfunnsnivå
- reflektere over likskapar og ulikskapar i identitetar, levesett og kulturuttrykk og drøfte moglegheiter og utfordringar ved mangfald